

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO MEDIKAMS ĮTEIKTŲ
APDOVANOJIMŲ „UŽ REIKŠMINGĄ INDĖLĮ LIETUVOS ŽMONIŲ SVEIKATAI“**

2021 m. kovo 5 d. Nr. 3-40 (1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. liepos 15 d. gavo pranešimą (reg. Nr. 1-1751 (7.9), kuriuo informuojama: *„Ministras Aurelijus Veryga yra kandidatas į LR Seimą. Akivaizdu, kad kampanijos metu sugalvojęs medalių teikimo projektą suplanavo, kad jie būtų įteikiami kampanijai jau įpusėjus. Juk pandemija pasaulyje dar net nesibaigė, Lietuvoje visi dar net neišgijo, o dar kalbama apie antrąją bangą... Tai ar toks skubėjimas išdalinti medalius nesusijęs su rinkimais? Nenorint spėti į rinkiminę kampanija galima palaukti, kol baigsis pandemija bent jau mūsų šalyje ir tada įvertinti žmonių nuopelnus. Arba apdovanojimus būtų galima išdalinti po ministro kadencijos. Manau, kad ministras neaišku už kokias lėšas savo sukurtus medalius teikia ir teiks savo nuožiūra, savo tvarka, visa tai darė ir daro propaguodamas save, pasirašant ant padėkos raštų, viešindamas medalių teikimo akciją, taip ne tik naudodamasis tarnybine padėtimi, bet ir papirkinėdamas medikus, nes medaliai kainuoja.“*

2. Pranešime prašoma ištirti ir įvertinti, ar A. Veryga nesinaudojo tarnybine padėtimi, nepapirkinėjo rinkėjų ir nenaudojo tam biudžeto lėšų, neskleidė paslėptos politinės reklamos. Pranešime pridėta nuoroda į 2020 m. liepos 13 d. portale *kauno.diena.lt* publikuotą straipsnį apie medalių įteikimą Kaune¹.

3. 2020 m. liepos 23 d. VRK posėdžio metu nuspręsta pranešimą perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui.

4. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose Aurelijus Veryga buvo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (toliau – LVŽS) kandidatas, įrašytas partijos sąrašė trečiu numeriu, ir šios partijos kandidatas Panemunės rinkimų apygardoje Nr. 18.

5. 2020 m. rugpjūčio 12 d. išsiuntė paklausimą A. Verygai (reg. Nr. 2-1030 (7.9)). 2020 m. rugpjūčio 21 d. gautas sveikatos apsaugos ministro patarėjos, Apdovanojimo komisijos pirmininkės Linos Bušinskaitės atsakymas (reg. Nr. 1-2584 (7.9), kuriame nurodoma, kad:

5.1. *„Apdovanojimas įsteigtas Sveikatos apsaugos ministerijos iniciatyva. Vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministro 2020 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. V-1518 “Dėl apdovanojimo “Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai” skyrimo nuostatų patvirtinimo “ patvirtintų nuostatų 3 punktu, apdovanojimas suteikiamas asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros bei kitose srityse dirbantiems specialistams, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, visuomeninių organizacijų, asociacijų bei verslo atstovams, reikšmingai prisidedantiems prie COVID-19 ligos*

¹<https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/miesto-pulsas/veryga-iteike-apdovanojimus-kauno-regiono-medikams-976406>

(koronaviruso infekcijos) epidemijos Lietuvoje 2020 metais valdymo (su sąlyga, jei tokie asmenys atitinka nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, kurie apibrėžti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje).“

5.2. *„Medaliai užsakyti Sveikatos apsaugos ministerijos Spaudos tarnybos iniciatyva. Medalio pirminį eskizą sukūrė ministras A. Veryga, vėliau eskizą koregavo viešąjį pirkimą laimėjusios bendrovės „Sporrong Eesti OU“, su kuria buvo sudaryta medalių komplektų pirkimo sutartis, dizaineris. Pagal šį eskizą ta pati bendrovė gamino medalius. Sutartis pavišinta CVP IS. Atkreipiame dėmesį, kad medalio eskizai buvo suderinti su Lietuvos Respublikos Hieraldikos komisija, gautas šios komisijos leidimas naudoti būtent tokius medalius, siekiant padėkoti už indėlių tiems asmenims, kurių indėlis buvo reikšmingiausias suvaldant pirmąjį koronaviruso (COVID-19) infekcijos bangą.“*

5.3. *„Iš viso įsigyta 570 vnt. medalių komplektų, įteikti – 556 vnt. Šiuo metu iš įmonės „Sporrong Eesti OU“ yra užsakyta papildomai 100 medalių, kurie taip pat bus įteikti žmonėms, labiausiai prisidėjusiems prie koronaviruso infekcijos suvaldymo.“*

5.4. *„Medalių komplektų įsigijimo išlaidos sudaro 11 970,00 Eur (su mokesčiais). Išlaidas apmokėjo Sveikatos apsaugos ministerija. Papildomai planuojama įsigyti 100 medalių už 2 052,00 Eur (su mokesčiais).“*

5.5. *„Medalių įteikimo laikas sveikatos apsaugos ministerijos sprendimu pasirinktas pasibaigus karantino laikotarpiui. Siekiant išvengti didelių masinių susibūrimų, medaliai buvo teikiami per kelis kartus Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje.“*

5.6. *„Medalių įteikimą Vilniuje ir kituose miestuose viešino Sveikatos apsaugos ministerijos Spaudos tarnyba ir sveikatos apsaugos ministro patarėja ryšiams su visuomene.“*

5.7. *„Jokiai žiniasklaidos priemonei už pranešimus, straipsnius, reportažus apie medalių įteikimą nebuvo mokėta. Žiniasklaida į visus renginius buvo kviečiama, žiniasklaidos atstovai dalyvavo beveik visuose renginiuose ir informaciją publikavo savo nuožiūra.“*

5.8. *„Vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 2020 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. V-1518 „Dėl apdovanojimo „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ skyrimo nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų nuostatų 6 punktu, siūlymus dėl apdovanojimo Ministerijai teikia Ministerijos administracijos padaliniai, asmens sveikatos priežiūros ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, visuomeninės ir verslo organizacijos ar asociacijos. Teikime turi būti nurodytas indėlis/nuopelnai valdant koronaviruso infekcijos (COVID-19 ligos) epidemiją (su sąlyga, jei tokie asmenys atitinka nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, kurie apibrėžti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje).“*

5.9. *„Apdovanojimų metu buvo teikiamas medalis ir specialus sertifikatas, kuris yra sudedamoji apdovanojimo dalis.“*

5.10. *„Specialiai sukurtų medalių teikimas prisidėjusiems suvaldant koronaviruso infekcijos plitimą medikams nėra susijęs su rinkimais. Savivaldybės, gydymo įstaigos, koordinavusios savo regionuose kitų gydymo įstaigų veiklą, paslaugų teikimą, ir kitos organizacijos siūlė nominantus,*

kuriuos galima būtų apdovanoti medaliais. Specialiai sudaryta Apdovanojimo komisija visus pateiktus pasiūlymus vertino ir teikė siūlymus Ministerijos vadovybei dėl apdovanojimų.“

5.11. Su atsakymu pateiktos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. birželio 18 d. įsakymo Nr. V-1518 „Dėl Apdovanojimo „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ skyrimo nuostatų patvirtinimo“ ir teikiamo sertifikato kopijos.

6. Su medaliu įteikiamame sertifikate nurodyta: *„Skiriamas apdovanojimas „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ / Nuoširdžiai dėkoju už nuoširdų ir kilnų darbą ekstremalios situacijos ir karantino metu Lietuvoje, siekiant užkirsti kelią tolimesniam koronaviruso (COVID-19) plitimui.“* Sertifikatą pasirašo Aurelijus Veryga, sveikatos apsaugos ministras – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovas, taip pat yra valstybės herbas ir nurodyta „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija“.

7. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

8. Pagal to paties įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punktą *politine reklama nelaikoma politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.*

9. Pranešime pateiktame straipsnyje apie medalių įteikimą Kaune, publikuotame portale www.kauno.diena.lt 2020 m. liepos 13 d., neminima partija, politinės idėjos, tikslai ar programa. Straipsnyje cituojamas A. Verygos padėkos kalbos tekstas: *„Ši pandemija mums visiems buvo didžiulis iššūkis, bet jums teko ypatinga misija – žvelgiant priešui tiesiai į akis ir rizikuojant savo sveikata gelbėti kitų žmonių gyvybes. Visa Lietuva dėkoja jums už tai, kad neskaičiavote valandų, kad stengėtės dėl kiekvieno žmogaus ir reikšmingai prisidėjote prie Lietuvos sėkmės istorijos suvaldant koronaviruso plitimą.“*

9.1. Straipsnyje taip pat minimas ir cituojamas sveikinimą ir padėką savo pasisakyme išdėstęs Kauno klinikų generalinis direktorius prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius: *„Visiems susirinkusiems jis dėkojo už jų žinias, atsakomybę, padrąsinančias šypsenas nerimastingam kolegai ar pacientui.“*

9.2. Straipsnio pabaigoje išvardyti Kauno regiono medikai ir kiti sveikatos priežiūros srities darbuotojai, kuriems tą dieną buvo įteikti medaliai.

9.3. Straipsnyje aprašoma tuo metu sveikatos apsaugos ministro pareigas ėjusio A. Verygos veikla, tačiau nėra propaguojamas kaip kandidatas artėjančiuose Seimo rinkimuose, neminama politinė partija, nepateikiamos rinkimų programos nuostatos, todėl straipsnis laikytinas įprastinio pobūdžio pranešimu apie politiką veiklą pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punktą.

10. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *prasidėjus Seimo rinkimų politinei kampanijai, t. y. nuo Seimo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėjų dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatū, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais, ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę.*

11. Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtintos Metodinės rekomendacijos dėl aplinkybių, kurioms esant pradedamas rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimas, kurių 3 punkte numatyta, kad *rinkimų įstatymuose įtvirtintas draudimas tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėjų dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatū, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų, visuomeninių rinkimų komitetų, ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais, ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę, o 4 punkte dovanos ar kitoks atlyginimas apibrėžiamas kaip turtinė nauda (materialinių išlaidų išvengimas), kuri gali būti suprantama tiek kaip materialios, tiek kaip nematerialios turtinės vertybės (pavyzdžiui, pinigai, buities reikmenys, tam tikri mokami darbai, turtinės teisės, paprastai mokami intelektualinės veiklos rezultatai, paprastai mokamo pobūdžio paslaugos, koncertai, kiti mokamo pobūdžio kultūriniai renginiai ir pan.).*

12. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 54 straipsnio 1 dalį, *bet kam draudžiama naudotis tarnybine padėtimi valstybės ar savivaldybių institucijose, įstaigose ar organizacijose, taip pat valstybinėse ar savivaldybių visuomenės informavimo priemonėse vykdant bet kokią rinkimų agitaciją, pavesti tai daryti kitiems asmenims ar kaip nors kitaip, naudojantis tarnybine padėtimi, bandyti paveikti rinkėjų valią. Valstybės, savivaldybių pareigūnams, valstybės tarnautojams draudžiama naudotis tarnybine padėtimi sudaryti sau ar partijai išskirtines rinkimų agitacijos sąlygas. Šį straipsnį pažeidęs asmuo gali būti patrauktas administracinėn arba baudžiamojon atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.*

13. Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. V-1518 patvirtintų Apdovanojimo „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ skyrimo nuostatų 3 punktą, apdovanojimai „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ skirti *„asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros bei kitose srityse dirbantiems specialistams, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, visuomeninių organizacijų, asociacijų bei verslo atstovams, reikšmingai prisidedantiems prie COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) epidemijos Lietuvoje 2020 metais valdymo.“* Remiantis šių nuostatų 6 punktu, siūlymus dėl apdovanojimo teikia Sveikatos apsaugos ministerijos administracijos padaliniai, asmens sveikatos priežiūros ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, visuomeninės ir verslo organizacijos ar asociacijos, o gautus siūlymus, vadovaudamasi Nuostatų 7 punktu, svarsto Apdovanojimų komisija.

14. Šie apdovanojimai nėra vieninteliai ministerijos teikiami apdovanojimai. Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainės skiltyje „Sveikatos priežiūros specialistai“ skelbiama informacija apie:

14.1. padėkas²: *„Sveikatos apsaugos ministerijos padėkos raštais apdovanojami asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros srityje dirbantys specialistai ir organizacijos, farmacijos specialistai, už ilgametį ir nepriekaištingą ir pasiaukojamą darbą Lietuvos žmonių sveikatos labui profesinių švenčių, asmeninių (išėjimo į pensiją progą; išdirbus įstaigoje ilgą laiką; skubių, svarbių ar sudėtingų darbų (užduočių) vykdymą) ir įstaigų jubiliejų progomis, ypač didelį indėlį plėtojant sveikatos apsaugą, sveikos gyvensenos propagavimą, plėtojant farmacijos pramonę, Lietuvos Respublikos, kaip sveikos valstybės, prestižo kėlimą bei aukštos kvalifikacijos sveikatos priežiūros specialistų rengimą, už pasiaukojimą ir drąsą gelbstint žmonių gyvybę.“*

14.2. apdovanojimus³: *„Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama pagerbti valstybinių, profesinių švenčių ar įstaigų jubiliejų progomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos darbuotojus – slaugytojus, akušerius, kinezeterapeutus, masažuotojus, vaistininkus, farmakotechnikus, medicinos gydytojus, gydytojus odontologus, visuomenės sveikatos priežiūros specialistus ir kt., už ilgametį ir nepriekaištingą darbą, ypač didelį indėlį plėtojant sveikatos apsaugą, sveikos gyvensenos propagavimą, plėtojant farmacijos pramonę, Lietuvos Respublikos, kaip sveikos valstybės, prestižo kėlimą bei aukštos kvalifikacijos sveikatos priežiūros specialistų rengimą, už pasiaukojimą ir drąsą gelbstint žmonių gyvybę, įsteigė nusipelnusio Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojo garbės ženklą, nusipelnusio Lietuvos slaugytojo garbės ženklą bei nusipelnusio Lietuvos gydytojo garbės ženklą.“* Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainės skiltyje „Sveikatos priežiūros specialistai“ skelbiamame pranešime apie apdovanojimus

² <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/sveikatos-prieziuros-specialistai/padekos>

³ <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/asmens-sveikatos-prieziura/sveikatos-prieziuros-specialistai/apdovanojimai>

nurodoma, kad garbės ženklai teikiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. V-766 – Nusipelnusio Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojo vardo apdovanojimas, 2004 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. V-767 – nusipelnusiems Lietuvos gydytojams, 2015 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. V-479 – nusipelnusiems Lietuvos slaugytojams.

15. Sveikatos apsaugos ministerija sveikatos apsaugos sistemos darbuotojus skatina ir apdovanoja padėkos raštais ir garbės ženklais mažiausiai 16 metų. Sveikatos apsaugos ministro A. Verygos 2020 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. V-1518 „Dėl Apdovanojimo „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ skyrimo nuostatų patvirtinimo“ skirti apdovanojimai laikytini įprasta Sveikatos apsaugos ministerijos praktika.

16. Nėra duomenų, kad įteikiant apdovanojimus asmenys būtų buvę skatinami dalyvauti 2020 m. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose ar balsuoti už A. Verygą ar jį iškėlusią LVŽS.

17. Apdovanojimas „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ nelaikytinas rinkėjų ar rinkimų teisę turinčių asmenų papirkimu pagal Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalį, nes nepakanka duomenų teigti, kad A. Veryga, apdovanodamas medikus, siekė tokia dovana skatinti dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatų, kandidatų arba kandidatų sąrašą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Nepripažinti politine reklama 2020 m. liepos 13 d. portale „kauno.diena.lt“ publikuoto straipsnio „A. Veryga įteikė medalius Kauno regiono medikams“.

2. Nepripažinti rinkėjų papirkimu sveikatos apsaugos ministro apdovanojimų „Už reikšmingą indėlį Lietuvos žmonių sveikatai“ (medalio ir sertifikato) įteikimo medikams 2020 m. spalio 11 d. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Darbuotoja
Porokhina

Vikt ori ja